

ZPRAVODAJSTVÍ

z obydlené zatačky

Červen 2010
20

Číslo

Vydává Obecní úřad Malá Štáhle jako nepravidelný informátor. Příspěvky Obecní úřad Malá Štáhle, Malá Štáhle 26,795 01 Rýmařov.

Připravuje Jana Bulová

Foto: Radek Bula ml., M. Pospíšil

Sraz občanů a rodáků obce Malá Štáhle se v obci konal poprvé 24.-25.6.2006.

Dovolte mi tedy jeho krátké připomenutí.

Akce si kladla za cíl společné setkání rodáků obce, stávajících občanů, ale také občanů, kteří již v obci nebydlí, mají k ní však osobní vztah.

Programem srazu byla volná prohlídka obecního úřadu, skupinová prohlídka závodu Lenas, zábavný program na návsi obce, dětské atrakce bez vstupného, soutěže se sladkou odměnou a mnoho dalšího. Večer zahráli a zazpívali přítomným manželé Hessovi. Vrcholem dne byl pak ohňostroj, který ozářil noční oblohu. Akce pokračovala také druhý den Poutní mší svatou v místní kapli. Po oba dny bylo zajištěno bohaté občerstvení pro všechny přítomné a akce se velmi vydařila.

Obecní zastupitelstvo se rozhodlo, že se tato společenská akce bude opakovat a organizuje

Sraz občanů a rodáků obce Malá Štáhle v obci ve dnech 26.-27.6.2010

**Hlavním důvodem je výročí založení naší obce,
slaví 470 let a 20. výročí jejího osamostatnění.**

Právě se vám dostává do rukou již dvacáté číslo obecního zpravodaje, který je tentokrát věnován aktuálnímu stavu a historii obce. Dovolila jsem si ponořit se hluboko do časů minulých, tak hluboko, jak jen mi bylo umožněno. Ne všechny údaje musí být přesné, pokud je některý údaj chybný, omlouvám se.

Něco málo o obci před rokem 1945

Kolonka – jedna velká louka patřící k hospodě č.p. 19.

Nové čínžáky č.p. 44,45 – polnosti a stodoly, které patřily Matzkemu, pěstoval obilí i len.

Na místě spodního hřiště louka, která patřila k hospodě.

V obci nebyl obchod, jezdilo se do Rýmařova. Pekařství bylo v Jamarticích, kovář v Dolní Moravici. Do obce na bohoslužby, které se konaly ve svátcích, docházel farář z Velké Štáhle.

Fungovaly zde dvě hospody. Počet obyvatel byl cca. 200.

Pan Bauer o obci říká: „Chudobný kraj, kde bylo vždy více kamenů než brambor“.

Od února roku 1946 pak začal odsun německého obyvatelstva a osazování obce novými obyvateli.

Vzpomínky p. Bauera:

„Bydleli jsme v dřevěném domku vedle Skubeňového, babička v domku vedle, který splácela – dnes tam stojí chatky.

Přišel konec války a odsun obyvatel. Měl tři vlny. Ti první si nemohli sebou vzít až na pár osobních věcí téměř nic. Druzí padesát kilo věcí na osobu a lidé odcházející ve třetí vlně měli volnější pravidla. Ti z první vlny skončili v Bavorsku, druhá vlna odešla do Hesenska a třetí do částí východního Německa.

Lidé šli nejprve do sběrného tábora na zámečku v Janovicích a později putovali tzv. dobytčáky z rýmařovského nádraží a vlastně ani nevěděli kam. Dojeli do Německa a tam o ně nikdo nejevil zájem. Země byla zbídačena válkou a život byl opravdu těžký. Až časem se vše pomalu srovnalo.

My jsme byli odsunuti do Smilova, kde se pracovalo na pile, zlá doba, těžká práce, špatné životní podmínky a hlad. Asi po roce jsme se dostali do Čech pod Kosířem na statek, kde byl život již snesitelnější.

Maminka se tady poznala se svým budoucím mužem

p. Provozem a později se spolu s ním a babičkou vrátila zpět. Já jsem dokončil školu a v roce 1954 jsem se vrátil do obce“.

Je zřejmé, že válka a vše co s ní souvisí, je více než špatná a to pro všechny zúčastněné. poz. autorky

Sraz rodáků Malé Štáhle – vítejte tu tváře známé.

Vítejte i neznámí, všichni ti, co jste tu bývali.

Co jste se tu narodili, dětská léta zažili, krásné chvíle prožili.

Mnozí v obci pracovali, slávu lnářství budovali.

Malá Štáhle slaví výročí a mnohým se derou slzy do očí.

Vzpomínek má každý dost, ni Srazu rodáků a přátel obce je vítaný host.

Vesnička jsme maličká, obyvatel zde žije jen hrstička.

Přesto všichni, mladí i staří přejeme jí – AŤ SE DAŘÍ.

Dům č.p. 22 – mlýn

současní vlastníci manželé Pavel a Marie Kročilovi.

První zápis 1877, majitelé Julius a Marie Weeder, strana 317 pozemkové knihy.

12.4.1930 převod vlastnického práva na Julius Weeder ml. – starý mládenec, který se po odsunu do Německa oženil. V roce 1946 na mlýn přišel první sídlenec obce Pavel Kročil,

Dům č.p. 29

Přepis z pozemkové knihy, strana 517: Podle kupní smlouvy ze dne 24.1.1928, silničního nákresu ze dne 30.10. roku 1927 a úředního potvrzení ze dne 9.5.1928 vklad práva vlastnického dne 10.8.1928 na Julius a Marie Weeder. Dům sloužil jako výměnek k mlýnu. 26.8.1947

ustanoven MNV / místní národní výbor / Malá Štáhle správcem majetku. 10.4.1951 podle rozhodnutí o odevzdání konfiskovaného (zabaveného) nemovitého majetku obcí vydaného KNV /krajský národní výbor / v Olomouci dne 20.10.1950 se vlastnické právo vkládá na Československý stát – MNV Malá Štáhle. 1961 – budova MNV + rodina Chmelařová, současný vlastník Radek Bula.

Č.p.26 – Bleiche – Bělídlo, dnes Obecní dům

První zápis rok 1899. Za války tady bydlelo více rodin např. ředitel továrny Michalke. Nebyl po válce odsunut, stal se vedoucím Inářského závodu v Oskavě, jeho syn bydlel později v domě č.p.57 /dnes František Kadlec /, odešel do

Rudné pod Pradědem a nakonec do Rakouska. V domě žili také manželé Grossovi, kteří také nebyli po válce odsunuti – p. Gross byl zámečnickem, velkým odborníkem v továrně, zaučoval nové pracovníky továrny. Od r. 1956 v č.p. 26 správní budova továrny. Majitel továrny Machold bydlel v Bruntále, kde jeho rodina vlastnila také Moravolen. Do Malé Štáhle dojížděl denně automobilem TATRA. S tímto automobilem procestoval Afriku, kde natáčel mnoho filmovým dokumentů právě pro automobilku TATRA, dělal jí reklamu. Dokumenty z cest mnohdy pouštěl i zaměstnancům továrny. Po válce byly bohužel všechny tyto materiály zničeny. Pan Bauer vzpomíná, jak byly vyházeny z okna a pokrývaly prostranství před kotelnou /v továrně/. Továrník Machold postavil také postupně oba „staré“ činžáky pro zaměstnance továrny. Po vystavění nové správní budovy byl objekt opuštěn a chátral. Kupní smlouvou ze dne 19.5.2008 byl obcí objekt zakoupen od spol. NÁDRAŽNÍ, Rýmařov za symbolickou cenu 1 Kč a rekonstruován na Obecní dům a otevřen 28. října 2009. Rekonstrukce byla umožněna dotací z Evropské unie v programu Rozvoje venkova jako projekt „Multifunkční dům v obci Malá Štáhle“.

Domy č.p. 35 a 36

jsou zapsány v pozemkové knize 8.10.1941. Další zápis je po válce - podle rozhodnutí osidlovacího úřadu a Fondu národní obnovy v Praze se vkládá vlastnické právo obci Malá Štáhle.

Pohled z jižní strany

pohled ze severní strany

Dům č.p. 36 (zadní z obou domů) vlastní společenství vlastníků

Dům č.p. 33

14.7.1931 majitelé Alois a Marie Jilgovi – prarodiče p. G. Jilga, kteří dům postavili společně se svými pěti dětmi. Pan Jilg se zde narodil.

Po válce nebyl spolu s matkou odsunut, protože jeho maminka znala dokonale stroje v továrně a jejich obsluhu, zaučovala příchozí pracovníky.

Dům kvůli hospodářské krizi v roce 1936 musela rodina prodat. 13.11.1936 na základě usnesení o přiklepu získal dům August Matzke. 18.3.1950 podle rozhodnutí osidlovacího úřadu Josef Machů.

Nyní v domě Marty a Jaroslava Janáčových bydlí ještě rodina Smetanova.

Dům č.p. 34

Obytný dům ve vlastnictví Zdeňka Smetany. Bližší historické údaje o domě nebyly zjišťovány.

Dům č.p. 21

vedle domu stálo i č.p. 20 – rychta

později nesloužila jako rychta, zůstal jen název. Záznamy o usedlosti na straně 305 pozemkové knihy.

Od roku 1864 – 1943 rodina Aloise Matzkeho – rychtář, bohatý a největší sedlák v obci, měl tři dcery. Po válce zemědělská usedlost zkonfiskována. Později se zcela změnil vzhled budov, části byly zbořeny i stará rychta z 18. století. Později sloužilo č.p. 21 jako nájemní dům, vystřídala se zde spousta nájemníků. Dnes jsou majiteli manželé Ludmila a František Bršťákoví a Ladislav Podhorský st., bydlí zde manželé Bršťákoví a rodina Horňáčková.

Dům č.p. 19 hospoda

1858 Paul Ludwig, 1889 Juliana Ludwig, 1922 A. Havlíček, 1923 J. Havlíček

Jméno Havlíček pánům Jilgovi ani Bauerovi nic neříká. Záznam je opsán z pozemkové knihy. Zůstává nad ním tedy viset otazník.

1950 František Chochola, 1956 – Gregor Podhorský, 1961 – Josef Macko. V současnosti majiteli Ivana a Pavel Bauerovi a Jana a Günter Bauerovi.

Dům č.p. 9 menší statek

První zápis v pozemkové knize r. 1896. Později zde žil sedlák Kasper. V létě hospodařil a v zimě se věnoval práci se dřevem, vyráběl trakaře, vozíky. Po válce byl sedlák odsunut, dům byl konfiskován. Od roku 1956 patřil dům rodině Skubeňové. Současným vlastníkem jsou manželé Radomila a Petr Kellarovi.

Okolo „Skubeňového“ stály i další domy např. dřevěnice, ve které bydlel Proksch. Pod Janíkovým bydlel nádeník Kauz, v okolí lágru Hoffmanovi, Schindlerovi a jistě i další obyvatelé na jejichž jména i paměť pana Jilga i Bauera pozapomněla.

Dům č.p. 15

První zápis 1889 na straně 213, majitele nelze dohledat. 22.1.1928 Jan Hamel Později Reinisch, sedlák a starosta obce. Po válce dům zkonfiskován. Další majitelé:

1946 - Martin Krupa, 1956 – Josef Heblák, 1961 – Josef Heblák, Josef Lašák, nyní

v domě ve vlastnictví Josefa Hebláka bydlí manželé Heblákoví a rodina Novosadova..

Č.p. 16

První zápis rok 1851 a zapsán je majitel Schinzel. Později velký sedlák Patsch. Jako všichni velcí sedláci vlastnil také on část lomu. Po válce František Foukal, 1961 Josef Duda. Dnes dům rodiny starosty obce, – Miroslava Pospíšila.

Č.p. 42 – dnes Vyroubalovi

Ve spodní části budovy požární zbrojnice, v horním patře obecní úřad, starostou byl Reinisch.

Dům č.p. 27 – Škola (bývalá)

Zápisy jsou v pozemkové knize na straně 469. Bydlel zde učitel, který měl jedenáct dětí. Za války bydlela učitelka v domě č.p. 29. Budova sloužila i jako školka. V horním patře bydlel školník. 1961 – Štěpán Janečka. Nyní je dům ve vlastnictví obce a bydlí zde rodina paní Jany Tomanové.

Dům č.p. 30

První zápis 1887
Za války zde byla hospoda.
1938 majitelé August a Augusta Matzke
1950 objekt získala ROVNOST – spotřební, výrobní a úsporné družstvo v Bruntále. 1958 – JEDNOTA okresní lidové družstvo v Janovicích – Rýmařov

1961 – majetek obce Malá Štáhle, později v majetku st. podniku Českomoravský len. Po privatizaci závodu LENAS, s.r.o., dnes nájemní dům, vlastník Pavel Kročil, bydlí manželé Dohnalovi a paní Mahdalíková.

Družstevní dům, č.p. 44 a 45

KOLONKA

Důvodem jejího vzniku byl stále se zvyšující počet zaměstnanců továrny a jejich potřeba bydlení. Stavba začala v roce 1950 a na podzim 1951 bylo dílo hotovo.

Č.p.38 Milan Mackura s rod,
č.p.54 Günter Jilg s chotí Drahomírou.

Podoba i vlastníci domků se časem měnili, ale domky stále slouží ke svému původnímu účelu – spokojenému bydlení obyvatel.

Č.p. 39 Vlček František,
Č.p.56 Švejdík Jan

Č.p.40 – dům vlastní
Pastyřiková Anna,
bydlí manželé Šarlota
a Pavel Gajdošovi,
Č.p. 53 rodina
Hahnova

Něco málo o dalších domech v obci

Č.p. 7

1862 – zapsáno v pozemkové knize

Po válce Večeřa, K. Lašáková, 1961- upraveno na chov kuřat

Tam, kde dnes stojí Monincova chata

Žil zde kostelník Kolb, který se po příchodu ruských vojáků ve stodole oběsil.

Č.p.11 vedle č.p. 9 – dnes p. Sitař

1871 - Theodor Konnig

20.4.1907 Karl Bischof – pracoval v továrně

Po válce dům zkonfiskován.

1950 Františka Sitorová, 1956 – opuštěno, r. 1968 demoliční výměr

Č.p. 12 u Skubeňového

1843 Riedel

1910 Hansel tzv. domkař. Po válce opuštěno, později zbořeno

Č.p. 13 stál v místech, kde dnes stojí tzv. „kostka“

1862 Karl Werner – větší zemědělec, kterému patřila i část břidlicového lomu. Po válce opuštěno, později zbořeno

Č.p. 18 pod domem Dohnalů

Zápis rok 1852 Leopold Schmidt

1936 Otto Franzel – sedlák s mnoha lesy a polnostmi

1947 – 1953 Pavel Krupa, 1956 – opuštěno, zbořeno

Č.p. 23 – dílna při mlýnu

1855 – Berger, 1895 – změna majitele Weeder

1947 – Antonín Smolka

1951 - konfiskace - vklad vlastnického práva na MNV Malá Štáhle,

Č.p. 24 - nevíme, kde se dům nacházel

Zápis 1879, 1956 – dle záznamů zbořeno

Č.p. 25 – u mostu

první zápis 1865

1941 – Deutsche Reich – státní dům, bydlel zde cestář

14.2.1942 – stát ČR – Státní silniční správa

Po válce opuštěno a zbořeno

Č.p. 32 dříve p. Mičková / areál Kovošrotu Moravia /

Za války, až do roku 1945, zde pobývali nejprve francouzští, později ruští zajatci, kteří pracovali ve fabrice a v obecních lesích.

Lágr , č.p. 48– dnes p. Plánička

Rozestavěn za války. Měl sloužit pro válečné zajatce.

Dům č.p. 31

Zemědělská usedlost
Hospodařili zde
Lechovi – větší sedlák,
který také vlastnil část
lomu.

Později zde žil sedlák
Walter – poslední
německý majitel domu
– byl odsunut a dům
zkonfiskován.

Během roku 1946 se
zde usadil Slovák z
Rumunska Jan
Folvarský. Dnes zde

bydlí rodina Janíkova.

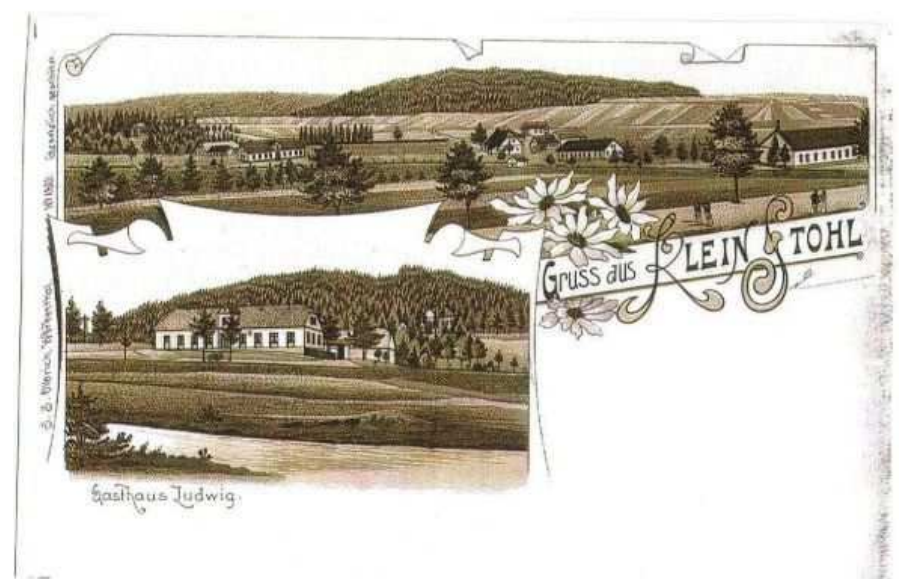
V roce 1956 zmizely, podle záznamů kroniky obce, tyto domy: č.p. 1,2,3,4,5,6,
8 všechny stodoly u č.p.21, stará rychta – č.p.20

Dům č.p. 49

Obytný dům
zapsaný v roce
1989 ve
vlastnictví
manželů Jany a
Miloše
Dohnalových

Historické snímky

Rekreační objekty

V obci je v současnosti ještě osm rekreačních objektů, ev.č. 1.3, 4, .8, 10, 11 a č.p. 9 a 47. U dalších, dříve rekreačních, byl změněn charakter užívání na trvalé – č.e. 2, a č.p. 7 a 52

Včelín

Neodmyslitelně patří k obci včelín, který roku 1974 ošetřovali manželé Stanislav a Libuše Novotní, nyní o něj pečuje Libuše Tranová.

Místní kaple

Po válce třicetileté a moru, který postihl obec v letech 1691-3 obec vzkvétá a díky dlouhému pokoji vesnice roste a obyvatelstvo se přibližuje i jakémusi blahobytu. Proto roku 1759 může dáti dědičný rychtář postavit kapli - zasvěcenou 14 Pomocníkům (dnes s obrazem křtu Krista Pána). Kaple byla postavena z dobrého staviva. Ještě dnes - co venkovský kostelík vévodí vesnici. V kostelíku, dnes zasvěcenému sv. Janu Křtiteli, se zachovala lidová malba na skle - 13 obrázků křížové cesty, z nichž jeden jest prasklý.

Zvláštní poděkování adresuji všem, kteří mi velmi pomohli:

Pracoviště Katastrálního úřadu v Bruntále, zvláště jeho pracovníci pan Ing. Háša a paní Balážová, svou ochotou a vstřícností.

Pánové Bauer Günter st. a Jilg Günter – rodáci a pamětníci časů minulých z Malé Štáhle svým poutavým životním vyprávěním.